

FÓIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul abonamântului:	Prețul inserțiilor:	Correspondențele sînt a se adresa redacțiunii „Fóia diecesană“:
Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl. — cr.	Pentru publicații oficîose, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin pînă la 150 cuvinte 3 fl., pînă la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.	órá banii de prenumerațiune și inserțiunii la Tipografia diecesană în Caransebeș.
„ „ „ „ „ pe 1/3 an . . . 2 „ 50 „		
„ „ „ „ „ România și străinătate pe an . . . 14 franci		
„ „ „ „ „ „ „ „ „ pe 1/3 an 7 „		

Congresul bisericesc sêrbesc al Metropoliei de Carlovêț.

În 3 Noemvrie noú a. c. s'a deschis prin comisariul regese *Nicolici de Rudna* cu pompa usitată și prescrisă congresul bisericesc sêrbesc. Comuniunea intereselor și vecinătatea nemijlocită cu biserica suroră sêrbescă ne îndemnă a petrece cu deosebítă atențiune tóte evenimintele, ce sê întâmplă în anúntita biserică particulară.

Șciut este, că congresul sêrbesc din anul 1879 a lucrat bîrbăteșce, ca să reguleze multele afaceri restante ale întregii provincii metropolitane cu deosebire dotațiunea preoțiimeii parohiale, împărțirea de noú a dieceselor și altele multe, pentru care activitate a sa și-a fost cîștigat și pré înalta recunoscínță. Dar din nefericire nu mult după aceea sê născu între guvern și congres conflictul, provocat prin pensionarea patriarhului *Procopie Inactcorici* și denumirea episcopului de *Neoplanta Gherman Angyelici* de administrator al Metropoliei. Acest conflict sê potență mai târziu prin: denumirea administratorului de Mitropolit și Patriarch sêrbesc, contra dreptului de alegere liberă exercitat sute de ani.

Fapta acésta a guvernului sêrbú o-a privit atát de umilitóre, încát autoritățile bisericesci autonome: comitetul congresual, consistoriile și comitetele eparchiale la început erau aprópe de a denega ascultarea noului Patriarch. Numai cu încetul și-a făcut loc altă părere, și autoritățile autonome s'au acomodat a funcționa sub noul Patriarch. După patru ani în fine guvernul s'a decis a convoca un congres. În congresul acesta întrunit în Septembrie 1885 s'a vêdut, precum dice „*Allg. Zeitung din München*“, îndată stánca, de carea sê părea, că aveaú să sê spargă tóte desbaterile în congres. O parte însemnată dintre deputați (partidul radical) n'a voit să participe la desbaterile sub presidiul

Patriarhului, fiindcă considera de nelegal presidiul unui Patriarch neales, carele însê a avut atáta tact de s'a mulțumit cu deschiderea congresului, lăsând apoi presidiul vicepreședintelui legal laic. Congresul îndrêptă la Corónă o adresă, în care cu provocare la privilegiile vechi sêrbesci și la numéroși articuli de lege unguresci, prin care s'a garantat poporului sêrbesc alegerea liberă a Patriarhului lor, s'a rugat pentru *reactivarea dreptului de alegere liberă a Patriarhului suspendat prin denumirea Patriarhului*. Într'acea congresul sub presidiul vicepreședintelui seú mirén (Dr. Vucetici) a continuat activitatea sa votând între altele și un statut noú pentru alegerea Patriarhului-Metropolit. După acestea, congresul esmitend din sinul seú o comisiune de cincispredece pentru elaborarea materialului restant s'a amînat. Când comisiunea acésta a fost gata cu tóte elaboretele ei, vicepreședintele congresului a făcut arátare Ministrului-Președinte cu rugarea, ca să concedă continuarea sedințelor congresuali, ceiace și urmă în 3 Noemvrie noú, denumindu-sê Comitele suprem al orașelor Vêrset și Panciova, *Alexandru Nicolici de Rudna* de comisar regese pentru sinodul episcopesc și congres. Din împrejurarea, că comisariul regese pentru întâia órá este de naționalitate sêrb și carele singur a fost de mai multe ori și deputat congresual deduceau unú o intențiune împăciuitoare din partea guvernului.

Încă înainte de deschiderea congresului s'a întrunit sinodul episcopesc pentru alegerea episcopului Vêrsetului și pentru de ași da părerea asupra unor elaborate ale congresului.

Îndată după deschiderea solemnă a congresului, la care la început sosiseră încá puțin deputați, comisariul regese comunică congresului, că adresa îndreptată Corónei nu s'au putut lua în considerare, pentru-că ea era lipsită de subscrierea patriarhului și pentru-că în ea sê trage la îndoelă dreptul Coró-

nei de a denumi pe Patriarchul-Metropolit: asemenea nu s'a putut substerne aprobării preînalte nici statutul nou referitor la alegerea Patriarchului-Metropolit.

Cuprinsul acestui rescript a consternat pe deputații congresuali prezenți într'atât, încât cei mai mulți din ei voiau să-și depună mandatele. După ce însă sosiră și alți deputați mai tractabili, majoritatea congresului prin conferințe s'a decis pentru luarea unei *rezoluțiuni*.

În ședința congresuală din 8 Noembre nou, deputatul dr. Medacovici substerne proiectul de rezoluțiune subscris de 51 de deputați, cerând totdeodată, ca proiectul de rezoluțiune să fie privit de urgent și pus la ordinea zilei încă în aceeaș ședință. Rezoluțiunea susține punctul de mâncare principal al congresului față cu rescriptul din cestiuine și propune amânarea congresului. Patriarchul ca președinte al congresului pretinde a i-să înmanua înainte de toate proiectul de rezoluțiune, carele apoi, dacă va fi admisibil și cu putință, va fi pus la ordinea zilei în ședința proximă. La acesta nu se învoește majoritatea congresului și așa Patriarchul rădică ședința.

Cerând majoritatea congresului prin o deputațiune dela Patriarch și comisariul regesc a se ținea după prânzii o ședință, ambii răspund, că până nu se va substerne comisariului reg. sau presidului ordinar proiectul de rezoluțiune, nu se poate permite a se ținea ședințe. Spiritele erau tare iritate și din motivul că sinodul episcopesc a respins toate proiectele și operatele congresuale, pretindând, că mirenii să se supună necondiționat instituțiunilor bisericesci. Necedând nici o parte, majoritatea deputațiilor congresuali a decis, a părăsi congresul fără de a-și depune mandatele, predând totdeodată o declarațiune motivată comisariului regesc. Cei mai mulți deputați s'au și dus din Carlovăț. Despre rezolvirea finală a conflictului vom raporta la timpul seü.

Regulamentul

fundațiunei stipendiarie a în domnul țericitului Dimătrie Peța din Caransebeș.

§. 1. *Originea fundațiunei.* Domnul neguțătorii Dimătrie Peța din Caransebeș din amorea cătră iubita sa națiune și biserică, de care a fost totdeuna adânc pătruns, pentru eternizarea memoriei și numelui seü testeză la cas de mörte un capital de 3000 fl. dic trei mii fiorini v. a. spre formarea unu fond de stipendii conferinde la studenți români de religiunea gr. or. nascuți din diecesa Caransebeșului.

§. 2. *Nuirea fundațiunei.* Fundațiunea acesta va porta pentru totdeuna nuirea: „Fundațiunea în domnul repausatului Dimătrie Peța.”

§. 3. *Scopul fundațiunei.* Scopul fundațiunei presente este ajutorirea și sprijinirea prin stipendii anuale oferinde la tinerii români de religiunea gr. or. din

diecesa Caransebeșului și fiindu-le clasificățiunea egală, cu preferința acelor nascuți în orașul Caransebeș apoi a acelora din fostul regiment confiniariu romano-bănățan Nr 13. — cari tineri fiind diliginți, deștepti, talentați și cu bună purtare morală, dar lipsiți de mijloce materiale vor frecuenta cu succes laudabil institute de învățământ mai înalte precum: gimnasii și școle reale, academiile publice și universități.

§. 4. *Administrarea fundațiunei și reprezentanța ei.* Administrațiunea acestei fundațiuni se conerece Pré Sântitului Domn Episcop, care va păstori din timp în timp diecesa gr. or. română a Caransebeșului, având Prea Sântia Sa Domnul Episcop sau în cas de sedisvacanță sau împedecare vicariul seü a atrage în afacerile administrațiunei acestei fundațiuni și la conferirea stipendiilor totdeuna cu vot decisiv pe advocatul consistorial și pre un asesor al senatului școlar diecesan ales după buna și înțelepta sa judecată, apoi pe un descedinte trupesc al fundătorului, încât acest descedinte va fi de religiunea gr. or. Acești patru membri formeză reprezentanța ei.

§. 5. *Administrarea capitalului fundațiunei și fructificățiunea lui.* Capitalul fondațional de 3000 fl. v. a. dic trei mii de fiorini v. a. se va depune pre lângă libel spre fructificare în cassa de păstrare din loc, pe cât dënse se va afla destul de sigură pentru păstrarea capitalului și solvirea regulată a intereselor, sau se va eloca și la privați români gr. or., cunoscuți de ömeni onesti și cu nume și credit bun, sub condițiuni favorabile însă absolutamente numai prelângă garanție ipotecară pupilară, prin intabulațiuni în locul prim, până la a treia parte a prețului de estimațiune judecătorască a realităților oferite și puse de ipotecă. Libelele cassei parsimoniale, respective obligațiunile intabulate ale debitorilor și alte documente, se vor păstra în cassa de fer verthaimiana a diecesei Caransebeșului în o lădiță separată și se vor manipula respective se vor ținea în evidență, ca documente de cătră senatul episcopesc, fără de a avea drept acesta a ingera în administrațiunea fundațiunei sau a se atinge de capital.

§. 6. Din interesele capitalului fondațional de 3000 fl. se vor detrage în tot anul 50% (cincideci la sută) și acestea se vor eloca de nou după prescriesele paragrafului premergătorii 5 în cassa de păstrare sau la privați spre fructificare până atunci, până când aceste interese capitalisate, crescând pöte și prin oferte maritimöse ale altor crestini binesimțitori, vor ajunge erăș suma de 3000 fl. din care apoi se va forma erăș un capital fondațional pentru conferirea de noue stipendii la tinerii studenți înzestrați cu cualificațiunile prescise în §. 3.

§. 7. Din interesele ambelor capitale fondaționale de câte 3000 fl. v. a. se vor detrage

acum pe tot anul 30% (treizeci la sută) și se vor manipula mai departe după prescrișele §-lui premergătorii 6. ca capital până atunci, până când și aceste interese capitalisate se vor sui și vor crește la suma de 4000 fl. v. a.

§. 8. Îndată ce în calea capitalisării indicate mai sus, capitalul fundațional se va fi suit la suma de 10.000 fl. v. a. toate interesele anuale ale acestui capital fundațional fără, de a se forma mai departe vr'un fond de rezervă, se vor folosi peste tot la conferirea de stipendii.

§. 9. *Mărimea și numărul stipendiilor anuale.* Mărimea și numărul stipendiilor anuale se vor fixa din timp în timp după necesitățile, ce se vor arăta, de către reprezentanța fundațiunii instituită în § 4. al acestui regulament și cu strictă privire la interesele capitalului, ce i vor sta la dispoziție, fără de a se atinge de capital întră marginile regulilor puse pentru capitalisare, respective pentru creșterea fundațiunii primitive de 3000 fl. la 10.000 fl. v. a.

§. 10. De aceia onoratul senat episcopesc, carele este rugat a ține în evidență rațiunii al acestei fundațiunii și cu carele prin urmare reprezentanța fundațiunii va comunica decisiunile și dispozițiunile sale, precum și toate documentele despre veniturile și spesele fundațiunii, — fără de a avea acest senat episcopesc a se amesteca în afacerile pur administrative ale fundațiunii, — pe baza documentelor comunicate va subșterne în 1 August a fiecărui an un conspect acurat și detaliat despre starea fundațiunii Prea Sântiei Sale Dluî Episcop, carele va pastori din timp în timp diecesa Caransebeșului; acest conspect Prea Sântia Sa îl va comunica cu ceilalți membri ai reprezentanței la cea mai deaprobe venire la ședința ordinară a membrilor reprezentanței, publicându-l în unul din diariile noastre române din patrie.

(Va urma.)

Fenomenele Vulcanismului.

(Fine.)

Masele fluide-ferbinți din lăuntrul pământului sunt fără îndoială izvorul cutremurului de pământ și a tuturor fenomenelor vulcanice. Dar asupra procesului și a împrejurărilor mai detaliate, prin cari se produce acest fenomen, diferesc părerile geologilor.

Mai verosimilă, generalisată și ușor de priceput este părerea acolora, cari presupun, că cutremurul de pământ este rezultatul luptelor întră foc și apă.

Apa mărilor saū și a continentelor, se filtrază ușor prin stratele cōjei pământului până ce ajunge la materiile fluide-ferbinți și acolo se străfōrmă, prin căldura cea peste fire mare, în vapor. Vaporul se înalță în urmarea ușurătății sale și se adună prin crepăturile și peșcerile, ce sunt atât de numărōse prin cōja pământului, și cu cât mai mari can-

titățile vaporului comprimat, cu atât mai puternică va fi presiunea, ce se esercită asupra părților din nemijlocita sa apropiere. Presiunea se comunică în mod vibrătorii moleculelor vecinī, și fiind destul de expansivă, ea se continuă în direcțiuni diferite până în regiunile cele mai îndepărtate. În āst mod se produc sguduiturele și clătīnatul pământului, atât de fatal pentru locuitorii seī.

Fiind-că ținuturile limitrofe sunt mai de multe ori cercetate de cutremur de pământ, decât locurile mai îndepărtate de mare, de aceea: cāștigă acēstă ipotesă, dintre tōte, mai multă verosimilitate.

Acțiunile interne sunt atât de colosale, încat ele străfōrmă și astăđi, când se pare cōja pământului a fi rigidă, neîncetat suprafața ei.

Leopold de Buch a fost primul întră geologi, carele trăgēnd în combinațiunile sale observările și rezultatele geometrilor și inginerilor, a constatat: cā *Scandinavia se rēdică mereū din sīnul mării, ēr alte ținuturi* (termū dalmatinī) *se scufundă.* Aceste schimbări sunt cunoscute sub numele de *rēdicări seculare*; fiind-că suprafața se rēdică într'un seclu abia cu vr'o câteva urme. Cu ajutoriul acestei ipotese, ne dau geologii esplicațiunii lămurite despre formațiunea muntenilor.

Templul *Serapis* lângă *Pozzuoli*, este un argument prea invederat, de pe care fie-care pōte ceti, cumcā acolo în era creștinătății, mai întâi s'a scufundat și apoi s'a rēdicat pământul. Columnele templului acestuia sunt până la óreși-care înălțime îngăurite de pholade, ba unele dintre aceste vietăți maritime s'aū scos de prin găuricele, drept dovadă, cā partea îngăurită a columnelor a fost odată sub nivelul mării. Trebuie deci să se fie scufundat odinōră *Pozzuoli* termū uscatului și să se fie rēdicat ērași.

Termii apusenī ai Americēi de Sud se rēdică prefutindenea, pe când insulele oceanului pacific se scufundă; asemenea se înalță insulele Sunda și termii *Sumatrei*, ēr ținutul sinului bengalic se așază etc.

Și *Delta Nilului* se scufundă. Să ne ocupăm puțin cu acest ținut interesant. Douē puteri contrare, una productivă și alta nimicitoare, se par a se împăca aci, a-și întinde mâna în pretenic.

Nomolul adus de valurile acestui fluviū se așază mai cu sēmă pe la gura sa. În urma aluviărilor se sporesce uscatul și înaintēzā mereū spre mare. Dovada cea mai bună este orașul *Damiette*, carele la anul 1243 era un port de mare, ēr astăđi numai un port fluvial. Dar pe când se sporesce în unele locuri uscatul neîncetat prin aluviări, se perde de într'altelē vecine prin scufundări seculare. Laguna dela *Abukir* întră lacul *Mariut* și *Edeo* s'a foruat prin scufundări seculare; prin asemenea cause fu acoperit de valurile mării ținutul dela apusul *Damiettei*, care era bine cultivat și plin de sate și de orașe, și străfōrmat într'un lac cu numele *Menzaleh*. Sir *Gardner Wilkinsons*, la care se pro-

vocă și renumitul geolog Lyell, ne asigură, că au vădut nu numai satele și orașele scufundate, ci și țărmii prin care se vărsa un braț al Nilului.)

Reclus au construit o cartă geografică, în carea s'au introdus cu diferite colori țărmii care se ridică și se scufundă. O privire mai d'apropo pe această cartă ne arată, că ridicările și scufundările seculare își țin echilibrul; adică: suma țărmurilor ridicate prin puterea plutonică, este egală cu suma locurilor ce se scufundă.

Pe lângă toate acestea însă suprafața cōjei pământului își schimbă în mod esențial fața sa.

Din observările câștigate din diferite timpuri și părți ale lumii se poate scote următoarea regulă: *Uscatul câștigă către Nord și către Vest tot mai mult teren, pe când uscatul din părțile răsăritene și sudice ale pământului se perde mereu, prin scufundare.*

În Ostul lumii vechi, în oceanul pacific, se află îngropat un continent mare, care aparținea în marea s'a parte hemisferei de Sud. El trebuie să fie fost foarte aproape de America și să se fie estins până către Australia, căci numai așa ne putem explica, că de ce se află în Seelandia nouă multe plante de origine americană?

Și Australia trebuie c'a avut o estindere mai mare. De ea s'a ținut Guinea nouă și Tasmania, rifele dela Ostul său și multe altele dintre insulele sprințite prin ocean, cari și astăzi se scufundă și dispăr tot mai mult.

Să dă cu socotela, că și în oceanul indic se afla odinioară un continent, numit de învățați *Lemuria*, patria semi-moimelor. De acesta s'a ținut insula *Madagascar*, *Seichellele*, *Maledivele* și *Ceylon*, căci altcum nu ne putem da explicațiune, cum de se află pe insula *Madagascar* moime și plante de același neam, ca cele ce se află în Polinesia (*Australia*) *Acest continent s'a perdat prin scufundare.*

Siberia și multe părți ale Rusiei de Nord și de Nord-Vest însă, sunt după dovețile Geologilor, fără îndoială de origine mai nouă. Ele s'a format de sigur prin ridicări seculare din timpurile terțiare încōci.

Luând în considerațiune cele șise, ușor putem răspunde la întrebarea, care de sine se pune fiecărui ce se ocupă cu Geografia: de ce aflăm pe hemisfera nordică a pământului aproape de trei ori mai mult uscat, decât pe cea sudică?

Dar deși se sporește pământul către Nord și Vest neîncetat prin ridicări seculare, ér către Sud și Ost se perde: totuși se pare, că raportul 5:2, care a existat între apă și uscat, nu s'a schimbat în esenție din timpurile terțiare până astăzi.

Toate aceste schimbări s'a produs și se produc și astăzi prin focul din lăuntrul pământului.

Să înțelege de sine, că ipotezele geologilor,

carii se nisuesc a ne arăta cauzele influințetore la suprafața pământului, se pot cu timpul schimba, întocmai precum variaza suprafața terestră.

Din cele înșirate scōtem adevărul necontestabil: *Toate sânt în această lume supuse schimbăciunei, singur unul D-deu este večnic și neschimbat.*

Patriciu Drăgălina.

Higiena gimnasiastului.

Cu doispredece ani pășese școlariul în prima clasă gimnasială. De te uiți bine la el eugeti, că aparține sexului frumos. Privind la o fetiță de doispredece ani șici: e născută a fi fecior.

Vrîsta acesta pune fundament la viitoriul tată, la viitōrea mamă. Totul atērnă mult puțin dela educațiune.

Institutele militare țin elevii în pază și evidentă, când se culcă, dorm și se scōlă. Elevul este controlat la tot pașul cel face; drept aceea astfeli de institute împrăștie în lume omeni voinici.

Pensionatele de fetițe pretind crescere delicată.

Acum natura desface velul său misterios. „*Revoluțiunea sexuală începe a se desvolta cu doisprezece ani în sexul masculin cât și în cel femenin.*“ Deci în această privință se recere îndoită pază și îngrijire.

Dela alți colegi mai înaintați în clasele gimnasiale învață micul studinte a fuma tutun, a se juca în cărți și a bé beuturi spirituoase pe ascuns. Mai târziu ceteșce romane face curte la fetițe și compune pociș. Tot în această etate începe și schimbarea glasului.

Ghîtul are corși vocali. Aceste corși nu se desvōltă în proporțiune egală la ambele sexuri. Repede se lărgesce ghîtul pe timpul acesta la feciori și corșile vocali se lungesc. La fetițe mai că numai cresc. Odată auđi gimnasiastul cântând *bas* sau *tenor*. Școlariul, fata și muicrea rēmân de regulă la *alt* ori *supran*.

Feciorandrii cu vocea acesta eugetă a împune și se simt bărbați.

De sine se ivesce întrebarea: când are un june a se însura, când o fată a se mărita? Corpul și mintea fetei e cu 22 de ani bine desvoltată. Nu așa staū trebile junclui. Junele numai cu 25 de ani ajunge maturitatea fizică și spirituală. Numai dela etatea amintită ar trebui să se căsătorēscă omenii. E consult, ca bărbatul se fie cu șeci ani mai bătrēn decât soția sa. Un rēnd de sugători schimbă muicrea tinēră în babă.

Regule sanitare.

Sugătoriul se întarcă când îi dau dinții, pruncul merge la școlă când i se schimbă dinții, școlariul trece în gimnasiu sau reale cu începutul revoluțiunei sexuale, fata se mărita cu 22, junele se însoră cu 25 ani. Étă sistemul natural. Însuratul sau mărita-

1) O. Peschel: Neue Probleme der vergleichenden Erdkunde.

mul mai de timpuriu, aduce adese ori în casă scârbă neînțelegere și nu produce fructe cöpte.

A imbulzi creerii cu știința și prin aceia a slăbi corpul e joc barbar.

Agerimea minții trebuie să pășască mână în mână cu tăria corpului. Gimnasiul are să cultiveze și trupul. Cu medici conștiențioși în frunte se pot ajunge toate. Cunoscut e, că natura sexuală se poate sugruma în decursul studiilor gimnasiale prin ocupațiunii spirituale și corporale.

Pre lângă studiile gimnasiale în prima linie se zidește caracterul, moralitatea și abnegaciunea în studinte.

Nu vedem noi cumpena timpului modern fără măsuri drepte?

Aici vedem un profesor tiner cu idei estravagante, colo un învățator în etate fragedă, un funcționar în afacerile statului fără mustețe și cu putere dictatorică. Unde este proporțiunea între corp și minte?

E adevărat că puținii indiviđi capătă o judecată curată înainte de 30 de ani.

Instrucțiunea militară modernă încă își are defectele sale. Gimnasiastul se sufulcă a absolva înainte de 20 de ani spre a intra în șirul voluntarilor, ca să nu servescă trei ani! Așa trec tinerii prin gimnasia și creșterea caracterului e neglesă. Apoi în gimnasia în pedagogii se primesc în ziua de astăzi și fete, ce stau în rënd cu ficiorii.

Fetele ar fi a se isola de gimnasiasti, pedagogi, teologi și separat a li-se propune.

Pe timpul acesta fata e mai înțeleptă decât junele. Junele mai corpulent, mai musculos și mai robust voește cu puterea să impună.

Între fată și întră june se naște pricină. Pricina asta e un fel de resbel și așa fata alege de comun de bărbat pe un individ mai bătrën.

Și junele eșind din acest resbel înclină mai mult pentru o fãmeie înaintată în vristă.

Mult strică la sate deseale conveniri ale tineretului. Flăcăii cu pălăria pe ureche abea fluierând, fetele ce nu se știu încă peptena și spăla, cu fața albită și rumenită se întâlnesc în ședători, la desfăcutul cucuruzului, la scărminatul penelor, la birturi, la joc, ziua pela nunți, pela clăci în dumineci și sərbători.

Astfel de conveniri desvöltă pré de timpuriu simțul sexual. Resultatul e: *nervositate. De morbul acesta suferă poporul român.*

Germânul și anglesul se ferește în etatea acesta de societăți mixte.

Nu naționalitatea, nu clima, ci educațiunea strică aici mult. Germânul anglesul și în orient e cu sânge rece.

Cu o sentință din evanghelie preotul la diferite ocașuni ar pute lesne predica adevărul la săteni. Și învățatoriul jöcă aici un rol înșemnat.

Sub 18 ani fata, sub 22 ani junele nu are lipsă de societăți. În societăți mixte sunt a se

incunjura toate vorbele ce taie în bunacuviință, cu deosebire cele de înțeles dubios.

Jocul d'a învirită din mai multe puncte de vedere nu ar fi să se tolereze. El ostenește prea tare, ațiță nervii, face sete. În atari împrejurări un păhar cu apă rece sau înghețată pentru stimpărarea setei, produce adese ori o aprindere de plumăni și nemurind de ea în viitor dă în cele mai multe casuri nascere la *böla uscată*.

Pentru joc sunt *Hora, Romana* și *Cadrilul* de recomandat. Vera scãldatul în apă curgătoare, erna lunecușul pe ghiață, suplinesc și în etatea asta gimnastica. Preumblări prin vënd, prin ploii, frig și ninsori cu îmbrăcãmente cãldurösă și acomodată anutimpului, oțãlese corpul.

Picioarele aũ să fie bine scutite contra temperaturilor și capul numai în gerul cel mare acoperit cu lãnă.

Corsetele la fêmei strîng peptul, apasã ficatul de sub cöstele drepte și așa împedecã circulațiunea sãngelui. Corsetele sũnt cauza multor morburii periculöse.

Multe fete ba chiar neveste și ici coela junii suferã de paliditate (chlorosa) smintind regulile igienice.

Paliditatea asta pöte dura ani întregi și împreunată cu complicațiunii duce la mörte.

Causa morbului e aer necurat și iritãri sexuale cãștigate de prin ședători, birturi, nunți, clăci, prin cetire de romane iritãtöre, din teatre, concerte etc.

Aer curat, preparate de fer și nutremënt bun, delãturã morbul. Spre scopul amintit se cere sfatul unui medic.

Un morb cunoscut sub numele „*Histerie*“ face mare larmã în țara sexului feminin. Morbul acesta acusi iritã, acusi deprimã toți nervii. Trece din ris în plãns și din plãns în ris, precum se întörce conversarea.

Când ne întristãm, ori ne lovim ne döre inima și plãngem, când ridem din inimã ochii storc lacrimi de bucurie, când sũntem mãniosi amenințãm, prefacem palma în pumn, ne mușcãm buzele, ne mișcãm încolo în cöce, înroșim, îngãlbiniim și comitem multe contra voinței nöstre. Spaima mare te întepeneșce și în momentul acela poți tăia, neauđind lamentãri, bucãți din corpul omenesc. Când sũntem flãmãndi și cugetãm la un prãndiũ bun ni se umple gura de apă. Aceste sũnt fapte. *Toate stau în legãturã strictã cu sistemul nervilor și durözã scurt timp.*

Histeria pöte să începa dela fata cu doispredece ani. pöte să se întindã și se ajungã etatea babei. Necasul cel mai mare suferã bărbatul. Lumea întregã dice: bărbatul acesta stã sub dominațiunea fãmeii lui.

Multe fete înzestrate cu astfel de morb cunosc din depãrtare dupã pași omul, și fără cumpenã cu ochii închiși disting greutatea cea mai minimalã. Ele cunosc bancnotele, cãrțile prin pipãit și în viața

privată, în societăți iubesc numai o conversare șoptitoare. Lumina zilei încă nu o pot suferi. Perdelele la ferestri sunt pururea întinse. Unele nu ved bucuros colorația roșie. Cele cinci simțiri: mirosul, auzul, vederea, gustul și pipăitul numai la animalele sălbatice se află mai dezvoltate, decât la persoanele isterice. Șarlatani și astfel de ființe fac izvor de venit. Mulțimea ține: *prevăd în viitoriu.*

Cam așa se arată iritarea supranaturală a nervilor în morbul acesta.

Deprimarea nervilor se exprimă mai eclatant. O față histerică își închipește, că nu simte o extremitate sau o regiune a corpului. O poți pișca cu degetele, cu cleștele, poți împunge cu acul, cu cuțitul, poți un cârlig de fer alb înferbîntat trage cruciș și curmeziș peste pelea goală a acelei extremități și histerica auzind sfințelă nici că mișcă din ochi. Eță bravura unei neveste tinere histerice: eram de câteva zile promovată de Dr. De asupra mea în etagiul prim locuia o boerésă din România. Chemat fiind după meșul nopței, o găsesc stând în mijlocul saloului. Palma dreaptă era prefăcută în pumn și întreg brațul răsucit în mod amenințătoriu spre ceriș. Era o statuă mută-vie. Trei ore o rugase bărbatul să se culce. La întrebările mele doctoresce nu voia să răspundă nimic. În fine i-am dată rezoluț: *Veți fi dusă în casa de observare.* Dama s'a culcat momentan la vorbile acestea.

Mai toate femeile histerice se plâng de batere abnormă a inimii, a vaselor purtătoare de sânge. Dacă pipăiești pulsul, și dacă ascuți inima află organe normale. Unele când zîmbesc capătă sgerciuri în musculii ridători, altele când plâng.

Morbul acesta altcum este curabil. Puținele excepțiuni, ce trec în epilepsie, în nebunie, nu se pun în cumpănă.

Încheiș sfătuind pe părinți și crescători a feri pe tineretul fraged dela prea desele conveniri ale ambelor sexuri în sădători, teatre, baluri, jocuri, clăci și cu deosebire dela citirea romanelor iritătoare de fantazie, căci și acestea dau naștere nervozității.

Dr. Leo Mureșan.

Sânțirea bisericii din Bujor, tractul Făgetului.

Poporul nostru român gr. or. din Bujor în 14 Octombrie st. v. a avut o zi de adevărată bucurie și mângăere sufletescă. — A fost ziua triumfală, căci pe fețele tuturor luciaș rađa de bucurie cerescă, pentru-că poporul acestei comuni după sfărșiri îndelungate, aproape de 20 de ani și în lupte continue cu neajunsele cele mai mari, succedându-i a angaja de întreprindător pe bravul și de bun renume arhitectul Carol Görner din Lugos, a răsucit la neafatigabilele stăruițe ale primului episcop Simeon Todorescu și la îndemnul zelos al preotului local

Dimitrie Iosof, — cu ajutoriul parintelui cerese — în locul bisericii celei vechi și de lemn, o biserică din material solid, construită în stil gotic și de o frumusețe, ce pune în uimire pe toți trecătorii, un adevărat mărgăritar al bisericilor din diecesă.

A fost și de sêrbătoare, pentru că în memorata zi se efectuă sânțirea ei cu pompa cuvenită prin M. On. P. adm. protopresbiteral Georgiu Popovici, asistat la serviciul divin de încă 4 preoți și adecă: Iosif Olariu din Sarazan, Simeon Popescu din Bucoveș, Nicolau Drăganca din Seceni și Dimitriu Iosof din loc.

La 10 ore dimineța se începu serviciul divin. cu sânțirea cea mică a apci. După sânțirea bisericii din lăuntru, a urmat încunjurarea ei, cântându-se tropariul hramului s. s. muceniei, etc.

Astfel s'a terminat și sânțirea esternă. După intrarea în sânta biserică s'a început sârutarea crucii, era până ce un preot aș pregătit s. proscomodie. M. On. D. adm. protopop. a spus o cuvântare înălțătoare de inimă.

Cuvântarea sa mișcă inimile tuturor credincioșilor, cari fusere adunați în biserică atât din loc, cât și din satele vecine. În ea le descoperi originea și însemnătatea bisericii; pentru ce se zidesc și sântesc bisericile, indemnându-i să o cerceteze regulat, să o considere, ca casă alui Dumnezeu, să se roge în ea cu credință și pietate.

După finea cuvântării s'a început s. liturgie, era corul local sub abilitul ei diriginte și învățătoriu Traian Unipan aș executat cântările.

Numerosul public de toate confesiunile și nuansele, cari aș asistat la serviciul divin, aș fost încântat de precisiunea, de dexteritatea și cunoștința, cu care aș fost executate cântările de tinerul nostru cor vocal, și ar fi dorit să nu se termine așa curând liturgia, ba străinii nu puteau să ascundă mirarea, cum un cor de plugari români în restimp abia de 4 luni, pôte să fie atât de disciplinat și instruit.

Tot acest cor la 10 Septembrie cu ocaziunea înmormântării veteranului protopop din Făget Atanasiu Ioanovici, prin executarea cu precisiune a cântărilor funebrele, aș frapat și mișcat numerosul public din Făget.

Sub prierăsnă parohul local Dimitrie Iosof, arătând fazele și dificultățile, ce a întâmpinat comuna sub decursul zidirei, a mulțămii în primul loc Inalt Prea Sânției Sale Dluș Episcop diecesan Ioan Popasu, carele cu înăscut-ai înțelepciune și înaltă prevedere, aș scint paraliza și înlătura furtuna, ce era să se desearce asupra comunei.

A accentuat meritele necontestavere ale arhitectului Carol Görner, carele nu a lăsat nimic de dorit, ca edificiul bisericesc să fie un cap de operă, ascurându-l de simpatiiile poporului și cumcă memoria sa va fi nestersă din sinul comunei.

A răsucit zelul infatigabil al fostului episcop acum 20 de ani Dionisie Opronescu, carele a pro-

curat materialul de zidire și al actualului episcop și jude comunal *Simeon Todorescu*, care nu a crutat ostenele și lupte de tot felul de neajunsuri și nu s'a abătut dela planul propus, până a terminat grandiosul edificiu.

A dat espreșiune de adâncă recunoștință și mulțumită generosului binefăcătoriu din comuna vecină *Rachita Nicolau Gheju alias Iată*, carele vădând scopul sacru, ce nisiau al ajunge, și fiindvi descrisă și cunoscută starea miseră a bisericii noastre, carea nu dispunea de necesariile mijloce de bani recerute la înfrumșetarea bisericii, — a binevoit a oferi un clopot în greutate de 250 Kgr. și în valoare de 480 fl.; precum și 3 prapori în valoare de 40 fl. și carele însuflețit de mulțumirea poporului, ce i-s'a arătat după terminarea s. liturgii, de nouă aș depus la mâinile episcopiei 50 fl.

A mai mulțumit fostului episcop *Dionisiu Opponeneseu*, carele din puțina sa avere sub decursul zidirei a mai donat bisericii 50 fl.; Saftei Bejinariu, care la actul consăcării a donat un întreg ornament preoțesc în valoare de 90 fl; lui *Ioan și Elisaveta Ursulescu* pentru donul de 65 fl.; lui *Vasilie și Maria Mansur*, și Safta Bejinariu, pe acăror spese s'a depins tēmpla bisericii cu un preț de 100 fl; lui *Damian și Maria Mureșan*, cari aș donat un lustru pompos în valoare de 60 fl.; bravului cetățen din Lugos *Ioan Miclău* și soției sale *Maria*, cari aș donat un prapure în valoare de 50 fl. și 2 sfeșnice de argint de China în valoare de 10 fl; gornicului *Nicolau Mezincea* pentru donarea unei căldenite în valoare de 20 fl; dlui *G. Bogojan* pentru donarea unui măsașu prețios pe pistol, precum și dlui magistrul de postă *Cr. Klein* din loc, care a donat 2 candelc în valoare de 13 fl.

A mulțumit ambelor comitete parochiale sub care s'a pus temeliala bisericii și sub care s'a terminat zidirea și întregii comunități ce a contribuit mai mult la rēdicarea acestui edificiu pompos.

Zēlosul preot dând espreșiune acestei mulțămite publice, a implorat tot odată grația divină, ca generoșilor și marimonioșilor binefăcătorii să le lungescă firul vieții la mulți ani fericiti, spre fala noastră și spre promovarea cauzelor noastre culturale.

Dēe ceriul, ca astfel de fapte marimoniose, demne de tōtă lauda și recunoștința, să aște în demn în inimile tuturor indivișilor favoriți de sōrte cu stare materială binecuvēntată.

La ce publicul a erupt cu „*Dumnezeu să-ți trādescă și înmulțescă binele.*”

Astfel terminēndu-sē liturgia, se întruniră o comună frumoșă de inteligenți de aprōpe și departe, la prânzul festiv aranjat de comuna bisericescā în localitatea școlēi.

La masă s'aș rēdicat mai multe tōste din partea parochului local pentru Inalt Prea S. Sa dl Episcop, din partea adm: protopresbiteral pentru comuna bisericescā, altul pentru părintele admini-

strator protopopesc, pentru bravul architect *Carol Gōrner*, pentru marele binefăcătoriu a bisericii noastre *Nicolau Gheju*, pentru episcopul primar și în fine a încheiat șirul toastelor părintele Adm: protopopesc pentru demnul de tōtă lauda parochul local dl *Dimitriu Iosaf*, ca pentru unul, ce mai mult a luptat și a suferit până ce a vēdut iubita sa biserică terminată.

Sub tot decursul prânului, corul vocal sub conducerea dirigintelui învățatoriū *Traian Unipan*, a delectat publicul prin diferite cāntări naționale, ēră aplausele publicului dovedeau indestularea generală a tuturor pentru succesul obșinut.

Comuna Bujor pōte să fie mândră și să-și gratuleze pentru acvirarea acestei puteri tīnere didactice, cunoscatōre și de musica vocală și de cea instrumentală.

După prânzul festiv în veselia romānescă am cercetat *jocul* junimei satului, unde puțini dintrē locuitoriū satului vor fi lipsit.

Sosind timpul toți sē îndepărtară ducēnd cu sine o suvenir din cele mai plăcute.

Onōre comunei, ce are în frunte astfel de conducători, ferice de acel popor, care este influințată de bărbați înțelepți și conscientioși.

Un oșpe.

Varietăți.

Școla de agronomie din Ciacova are scopul a da instrucțiune temeinică în tōte lucrările economiei, a cresce din elevi agronomi bravi și pricepători, pentru-ca aceia sē pōtă da în comune plugarilor îndemni și esplicări la o economie rațională. Cursul ține doi ani și sē începe cu 1 Decemvre n. a. c. În institut sē primesc tineri, cari sânt cel puțin de 17 ani, sănătoși, tari, cu purtare morală și știu ceti și serie.

De reprezentanți comitatensii sânt aleși: în cercul electoral *Chârpa*: preoții *Nic. Uzunescu* și *Pant. Domil*; în *Caransebeșul nou*: dñii: *Traian Doda*, *Filaret Musta*, *Patriciu Drăgălina*, *Michai Drăgălina* și *Vasilie Bordaș*; în *Slatina*: *Ianos Mouter*, *Ilie Sērbu*, *Weinholder* și *Körösy*; în orașul *Caransebeș*: *Ioan Nomoian*, *George Bona* și *Ioan Buru*; în cercul *Mehadici*: *Laiunariet*, *Cena*, *Szabó* și *Prepeliczay*.

DL Valeriu Sever Olariu, fiul bravului învățatoriū *I. Olariu* din Domēn fu promovat de dr. în medicină la universitatea din Budapeșta. Îi gratulăm și noi din inimă.

Cas de mōrte. Primim scirea, după „*Telegr. rom.*” că *Stana Pușcariu*, preoțesă vēduvā în Șohodolul Branului, a trecut la cele eterne Vineri în 24 Octombore a. c. în etate de 83 ani. Reposata în Domnul a fost mama distișilor frați *Pușcariu*. Reposatei în Domnul îi dicem: Sē-ți fie țērina ușoră! ēră familiei *Pușcariu* îi esprimăm adâncă nōstră condolință.

Comitetul administrativ al Comitatuului Căraș-Severin va ținea în 15. Novembore n. a. c. dimiņēta la 10. ore ședința ordinară lunară.

CONCURS.

Pentru ocuparea parohiei vacante din opidul Moldova-nouă, protopresbiteratul Bisericii albe, diecesa Caransebeșului, se escrie concurs cu termenul până în 6. Decembrie 1886. st. v. în care și va fi și alegerea.

Emolumentele sânt:

a) Salariu fix în bani dela societatea căilor ferate 300 fl. v. a. precum și 12. cară de lemne pe tot anul;
b) Venitul stolar usuat dela 2/3 din parochia materă, care are 3.300 suflete;

c) Birul preotesc după rescriptul declarator.

Parochul este îndatorat a merge în funcțiun preotescă tot atreia duminică și la filiile Padina Matei și Karlsdorf; până când iubilatul paroch Constantin Popescu va fi în viață, parochul are a-i da din salariul ce-l capătă dela societate și din birul preotesc jumătate.

Conform Ordinațiunei consis. din 22. Iunie 1876 Nr 533 B. se observă aici, că după mórtea preotului iubilat sus amintit, parochul, fiind în parochie capelanie sistemisată, are a da capelanului 1/3 parte atât din stolă cât și din birul dela comuna materă. Fiind-că opidul Moldova nouă e parochie de clasa I. doritorii de a ocupa acest post au să posedă cualificaciunea prescrisă în (§. 15. lit. a.) din regulamentul pentru parochii.

Recurenții au a-și substerne recursele lor instruate conform prescrișelor stat. org. bis. și regulamentul pentru parochii până în 6. Decembrie 1886. v. protopresb. Bisericii-albe în Jam.

În fine recurenții, cari voesc a ocupa acista parochie, au să se prezenteze în vreă duminică sau sârbătore în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântare și predicare.

Moldova-nouă, în 20. Octomvrie 1886.

45—1

Comitetul parochial

În conțelegere cu mine: Filip Adam protopresbiter.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului sistemisat de Capelan în comuna Moldova-nouă, protopresbiteratul Bisericii-albe, diecesa Caransebeșului, se escrie concurs cu termen până în 6 Decembrie v. 1886, când va fi și alegerea.

Emolumentele sânt după ord. cons. Nr 533 din anul 1876 următoarele:

1). Remunerațiunea anuală de 105 fl. v. a. dela societatea căilor ferate.

2). Pausal pentru călătorie la filiile Padina-matei și Karlsdorf cu 120 fl. pe fiecare an.

3). Birul preotesc întreg din ambele fili și una a treia parte din materă după rescriptul declaratoric.

4). Stola îndatinată înțregă din ambele fili și din materă una a treia parte.

Doritorii de a ocupa acest post au să se prezenteze în o duminică sau sârbătore în materă spre a-și arăta desteritatea în cântare și predicare.

Recursele instruite conform statutului organic au să se trâmăta protopresbiterului tractual Filip Adam în Jam până în 6. Decemvre 1886,

Jam, în 30. Octomvrie 1886.

47—1

Comitetul parochial

în conțelegere cu protopresbiterul

Filip Adam.

Licitațiune minuendă.

Pentru zidirea bolte (cerimei), a templei și acoperirea cu șindilă (afară de turn) a bisericii gr. or. rom. din Bănia, în comitatul Căraș-Severin, protopopiatul Mehadiei. se escrie licitațiune minuendă pe ziua de 30. Noemvrie st. v. 1886. la 9 ore antemeridiene. Prețul de esclamarie e 2000 fl. și două mii fiorini în valuta austriacă; ér condițiunile referitoare se pot vedea la presidiul comitetului gr. ort. din Bănia.

Concurenții vor avea a depune înainte de începerea licitațiunei un vadiu de 10% a prețului de esclamarie, la mâna presidiului comitetului gr. ort. din loc.

Președintele comitetului parochial gr. ort.

Bănia, la 21. Octomvrie 1886 st. v. 46—1

Lazar Petrović m. p.
preș.

Bârsan m. p.
notatiul comit.

SĂ VĂ PĂZIȚI DE FALSIFICĂRI

PATENTATE în AUSTRIA, ANGLIA și AMERICA

Recomandate de celebritățile medicale.

! 60 de ani de succes

Apă de gură Anatherină

a D-rului I. G. POPP

dentistul curții impariale și regale în Viena.

Curăță dinții și gura și-i regenerează în mod admirabil. E tramică și are o aromă plăcută. Cu efect se întrebuințază în contra umflăturilor gingiilor, durerilor de dinți și a dinților găunoși. Înlătură mirosul urit de gură, înlesnește întărirea dinților la copii. Servește ca preservativă în contra difteritice și nențăturabilă la întrebuințarea apelor minerale. Să se urmeze cu precisiune instrucțiunea de întrebuințare. — Prețul 1 fl. 40 cr., 1 fl. și 50 cr.

Praf de dinți veg. Face dinții albi strălucitori, fără a-i ataca, în cutițe de 63 cr.

Pastă de dinți Anatherină în doze de sticle de 1 fl. 22 cr. cea mai fină și mai bună, cu miros puternic. Mijloc probat pentru curățirea dinților.

Pastă de dinți aromatică. Săpun pentru dinți, din nou perfecționat foarte ieftin și bun, preparat cu cel mai concentrat ulei de piperment. Dinții strălucitori de albeți după o scurtă întrebuințare. Dinții (naturali sau artiificiali) sânt conservați și durerile de dinți sânt în pedecate, bucata 35 cr.

Plumb de dinți, mijloc practic, cel mai sigur pentru a-și plumbui însuși dinții deserți; cutia 1 fl.

DOCTOR POPP.

Săpun de rădăcină al Dr. POPP întrodus de 18 ani cu cel mai mare folos contra erupțiunilor cutanee de ori-ce soi și mai cu semă contra mâncărimei pelii, impletiturii, grindii, mătretă în cap și barbă, bătătură de ger, sudor la picioare și vie. Prețul 30 cr. Se află în Caransebeș la apotecarii: Alis. Ristic și Fil. J. Müller și la neguț H. Rosenfeld. În Ruseberg la apoteca lui Alis. Ristic. În Slatina la apoteca lui Jos. Gurth. În Mehadia la apoteca lui G. Tamas. În Lugos la dnu L. Veres și Fr. Szvoboda apotecari: Sig. Bäumel, unuatorial lui M. Thiberger neguțatori.